

Handläggare
Rebecka Bengtsson
Telefon: 08-508 33 011**Till**
Utbildningsnämnden
2017-03-16

Yttrande till Riksdagens Ombudsmän (JO)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande till JO.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
UtbildningsdirektörInger Pripp
Grundskoledirektör

Sammanfattning

JO har begärt att utbildningsnämnden ska yttra sig över en anmälan avseende att en lärare vid Hedvig Eleonora skola har uttalat sig partiskt under en pågående vårdnadstvist. Läraren har bland annat skickat ett mejl till fadern till en elev där hon gjort vissa uttalanden om modern (anmälaren).

Utbildningsförvaltningen konstaterar att läraren genom sitt e-postmeddelande inte har förhållit sig neutral i förhållande till vårdnadshavarna. Utbildningsförvaltningen anser att läraren i övrigt inte har agerat partiskt eller avvikit från neutraliteteten i förhållande till elevens vårdnadshavare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen. Rektor och berörd lärare har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förvaltningens förslag till yttrande.

Bakgrund

Riksdagens ombudsmän (JO) har i en remiss daterad den 9 december 2016 anmodat utbildningsnämnden att yttra sig med anledning av en till JO inkommen anmälan avseende en lärares uttalanden under pågående vårdnadstvist, se bilaga 1. I anmälan anges att klassläraren

under pågående vårdnadstvist lagt sig i och uttalat sig partiskt, att eleven inte kan anförtro sig åt läraren då hon går faderns ärenden samt att läraren uttalat sig partiskt i utredningar hos familjerätt och socialtjänst. Tillsammans med anmälan följer en bilaga där läraren skickat ett mejl till fadern, i vilket läraren gjort vissa uttalanden om modern.

Ärendet/Förvaltningens synpunkter

Redogörelse för skolans agerande

Skolan har sedan eleven startade i förskoleklass hösten 2014 känt till att eleven haft separerade vårdnadshavare, och att föräldrarna under perioder har tvistat i domstol om vårdnad och umgänge. Aktuell lärare har varit klasslärare för eleven sedan hösten 2015. Läraren har också kallats till domstolen som vittne.

Elevens far skickade ett mejl till läraren den 25 oktober 2016 där han uttryckte frustration över att anmälaren hämtat dottern i skolan. Vårdnadshavarna hade varit i rätten samma dag och det sista domaren då hade sagt enligt fadern var att domen om umgänge ska följas och att anmälaren inte skulle bryta mot domen och vad rätten beslutat om. Fadern bad i mejlet om en redogörelse från läraren om vad som hade hänt i skolan vid hämtningen samma dag. Det mejl som bifogats anmälan är lärarens svar till fadern.

När läraren i mejlet kommenterade att det var trist att anmälaren ”bara inte kan låta det vara som det är bestämt. Vad är det hon håller på med” syftade läraren på situationen kopplad till domstolsavgörandet. Läraren uppfattade att fadern var mycket frustrerad över att flickan inte överlämnades under de veckor hon skulle bo hos honom. Samtidigt hölls eleven också hemma från skolan av modern dessa dagar och nekades därmed sin skolgång. Läraren uppfattade att anmälaren velat visa upp att dottern varit ledsen inför andra. Läraren inser dock att kommentaren ”kan detta var ett spel för gallerierna” varit olämplig.

Läraren förstår i efterhand att hon uttryckte sig olämpligt i sitt svar till fadern och att mejlet kan uppfattas som partiskt. Risken är att det kommer att hända igen är mycket liten. Hon kommer fortsättningsvis ta ännu mer stöd, än vad hon redan gjort, i sitt mejlskrivande om det i liknade situationer skulle inkomma några mer mejl som inte är av helt praktisk karaktär.

Skolans rektor har känt till den problematiska situationen mellan vårdnadshavarna till aktuell elev. Rektor har uppgett att situationen har varit mycket svårhanterad eftersom skolan upplevt att vårdnadshavarna har tagit konflikterna in i skolan, vilket har påverkat elevens skolsituation. Rektorn har gett läraren stöd i förhållandet till vårdnadshavarna vid flera tillfällen och påtalat vikten av att vara neutral. Rektor har också varit involverad i flera mejl som skrivits till vårdnadshavarna, då läraren önskade stöd i hur hon skulle formulera sina svar för att det skulle bli korrekt. I det mejl som åberopas har rektor inte varit delaktig. Ett tillrättavisningssamtal har hållits av rektor med den aktuella läraren med anledning av mejlet, gällande hur läraren uttryckt sig samt om vikten av att förhålla sig neutral och opartisk vid pågående vårdnadstvister.

Vad gäller att läraren ska ha varit opartisk i rätten så har läraren från början blivit kallad av moderns ombud, men hon har närvarat i rätten på domstolens begäran under vittnesplikt. Läraren har svarat på rättsens frågeställningar och redogjort för hur hon uppfattat barnet och hennes mående i skolsituationen. Även i utredningar hos socialtjänsten har läraren besvarat de frågor hon fått utifrån vad hon har sett i skolan. Lärarens uppfattning är att anmälaren inte varit nöjd med de svar som läraren lämnat i rätten den 29 juni 2016, och att anmälaren därefter blivit kritisk mot läraren. Läraren tror att anmälares upplevelse av att hon ”går pappans ärenden” är kopplat till lärarens uttalanden i rätten. Anmälaren har i skolan hotat läraren om att hon ska anmäla henne. Vid något tillfälle har modern också spelat in läraren och sjuksköterskan då hon kommit och hämtat dottern under skoldagen. Rektor och biträdande rektor har haft samtal med läraren innan rättegången den 29 juni 2016, då de pratade om vikten av att läraren skulle berätta om det hon hade sett i skolan och vara objektiv.

Den 3 maj 2016 gjorde rektor en anmälan till socialtjänsten utifrån att lärare och skolhälsovård upplevde oro för elevens psykiska välmående, bilaga 2. Skolan kunde inte erbjuda eleven samtal inom elevhälsan eftersom vårdnadshavarna inte kunde enas om huruvida samtal skulle äga rum. Den 9 september 2016 gjordes en ny anmälan till socialtjänsten då skolan påtalade oro för flickans välmående i vårdnadstvisten och de situationer som uppstod vid lämningar i skolan, samt oro utifrån elevens ogiltiga frånvaro som uppstod i skolan, bilaga 3.

Vad beträffar opartiskheten i skolan så har skolan inte vid något tillfälle nekat någon av vårdnadshavarna att hämta dottern i skolan. Vid ett tillfälle har det hänt att båda vårdnadshavarna kommit till

skolan för att hämta dottern. En konflikt uppstod då mellan vårdnadshavarna. Skolans personal förhöll sig neutrala och lät vårdnadshavarna själva hantera situationen trots att de hade kännedom om att det var faderns umgängesvecka. Då skolan i samband med händelsen kände oro för eleven har uppgifter om händelsen förts vidare till socialtjänsten som komplettering till en tidigare gjord orosanmälan, bilaga 3.

Fadern har flera gånger försökt att få skolan att agera utifrån att han inte fått träffa sin dotter i enlighet med vad rätten förordat. Skolan har då förklarat att den frågan behöver lösas utanför skolan och att de inte kan agera med anledning av detta.

Läraren upplever att hon har en god relation med eleven. Enligt läraren har hon aldrig uttryckt sig negativt eller ifrågasättande om någon av föräldrarna inför eleven utan alltid varit neutral.

Skolan har flera pågående vårdnadstvister mellan föräldrar till elever vid skolan och skolledningen pratar ofta med personalen om vikten av att vara neutral. Rektor har uppgett att skolan har lyft händelsen med mejlet i personalgruppen som ett exempel, för att visa hur det kan bli fel om man inte är väldigt observant. Som lärare är det lätt att fokusera på elevernas mående och då kan det hända att en lärare uttrycker saker som tyvärr inte är lämpliga men som handlar om att läraren har elevernas bästa för ögonen, vilket enligt rektorn varit fallet i aktuellt ärende.

Förvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen vill framhålla att det är viktigt att skolan vid en vårdnadstvist förhåller sig neutral i förhållande till vårdnadshavarna och att inte lägga sig i konflikter om vårdnad, boende och umgänge. Skolans personal får inte i sin myndighetsutövning uttala sig partiskt, till fördel för någon av vårdnadshavarna. En vårdnadstvist ska lösas utanför skolan med hjälp av socialtjänsten och familjerätten.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att elevens skolsituation i aktuellt fall har påverkats av vårdnadstvisten. Vårdnadshavarnas konflikt har kommit in i skolan, vilket har yttrat sig bland annat genom att modern har suttit kvar i skolan och vid flera tillfällen inte lyckats lämna sin dotter i skolan. Samtidigt har fadern bett skolan agera då modern inte samverkat till att faderns umgänge med dottern kom till stånd. Skolan har utifrån situationen känt oro för elevens psykiska välmående. Utbildningsförvaltningen konstaterar vidare att

den berörda läraren som ansvarat för eleven har dragits in i föräldrarnas vårdnadstvist. Läraren har haft god kännedom om de domar och beslut som har rört flickan vad gäller boende och umgänge eftersom vårdnadshavarna tagit med konflikten in i skolan. Med anledning av vad läraren har observerat i skolan har hon också kallats till rätten för att besvara frågor och beskriva elevens situation i skolan. Läraren har då uppgett att hon sett att eleven visat tecken på oro i skolan, bland annat i samband med lämningar.

När det gäller mejlet som läraren skickat till fadern kan utbildningsförvaltningen konstatera att läraren har använt värderande och negativa ordalag angående moderns agerande i skolan. Dessa uttalanden är inte att bedöma som opartiska och neutrala och har inneburit en brist i hanteringen från lärarens sida.

Läraren har i domstolen uttalat sig utifrån sin vittnesplikt och har då svarat på rättsens frågor om vad läraren har sett i skolan. Utbildningsförvaltningen anser inte att läraren därigenom avvikit från neutraliteten eller varit partisk. Förvaltningen anser inte heller att skolan agerat partiskt då skolan gjort orosanmälningar till socialtjänsten, då de utgått från skolans oro för elevens psykiska välmående.

Skolan har inte hindrat någon av vårdnadshavarna från att hämta eleven i skolan. Vårdnadshavarna har delgetts samma information från skolan. Förvaltningen ser ingen anledning att ifrågasätta lärarens uppgifter om att hon har en god relation med eleven i skolan. När det gäller lärarens och skolans agerande i förhållande till vårdnadshavarna i skolsituationen i övrigt kan förvaltningen därför inte heller konstatera några brister.

Åtgärder

Rektor har hållit ett tillrättavisande samtal med berörd lärare. Rektor har också på nytt lyft frågan om vad opartiskt förhållningssätt innebär med personalgruppen i skolan. Utbildningsförvaltningen finner inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över anmälan till riksdagens ombudsmän (JO) samt att beslutet justeras omedelbart.

Bilagor

1. Begäran om yttrande samt anmälan, 9 december 2016
2. Anmälan till socialtjänsten, 3 maj 2016 (SEKRETESS)
3. Anmälan till socialtjänsten, 9 september 2016 (SEKRETESS)